נָפְשׁוֹ מִפְּלֻגְתַּת סְבָרָא רִאשׁוֹנָה: **ז אַף־עַל־פִּי שֶׁאָסוּר לוֹ לִטְעֹם קֹדֶם קִדּוּשׁ, (לז) [ס]אִם טָעַם (יג) מְקַדֵּשׁ: ח [ע]אִם לֹא קִדֵּשׁ בַּלַּיְלָה, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, (לח) יֶשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין לְמָחָר (לט) כָּל הַיּוֹם:** הגה וְאוֹמֵר כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה (ב״י) (מ) מִלְּבַד (יג) ׳וַיְכֻלּוּ׳ (אורחות־חיים בשם תוספות): **ט [פ]צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה מַפָּה עַל הַשֻּׁלְחָן תַּחַת הַפַּת, וּמַפָּה אַחֶרֶת פְּרוּסָה (יד) (מא) עַל גַּבָּיו: י [צ]מְקַדֵּשׁ (מב) עַל כּוֹס מָלֵא יַיִן, (מג) שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם. [ק]וְטָעוּן (מד) כָּל מַה שֶּׁטָּעוּן כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן. (מה) [ר]וְאוֹמֵר (טו) ׳וַיְכֻלּוּ׳ מְעֻמָּד, וְאַחַר־כָּךְ אוֹמֵר ׳בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׳ וְאַחַר־כָּךְ קִדּוּשׁ:** הגה וְיָכוֹל לַעֲמֹד בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ, (מו) וְיוֹתֵר טוֹב לֵישֵׁב (כל בו). וְנוֹהֲגִים לֵישֵׁב (מז) אַף בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר ׳וַיְכֻלּוּ׳, רַק כְּשֶׁמַּתְחִילִין עוֹמְדִין קְצָת לִכְבוֹד הַשֵּׁם, כִּי מַתְחִילִין ׳יוֹם הַשִּׁשִּׁי וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם׳ וְנִרְמָז הַשֵּׁם בְּרָאשֵׁי־תֵבוֹת. וּכְשֶׁמַּתְחִיל (מח) יִתֵּן עֵינָיו בַּנֵּרוֹת (מחרי״ל ושכל טוב), וּבִשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ בְּכוֹס

ס פְּסָחִים ק״י ע שָׁם פ שָׁם בְּתוֹסְפוֹת, וְכֵן כָּתַב סֵפֶר הַתְּרוּמָה וְהַטּוּר צ הָרִי״ף מַהֵא דִּפְסָחִים ק״י, וְכֵן כָּתַב רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כט וְתוֹסְפוֹת בִּבְרָכוֹת נ״ב ק רַמְבַּ״ם שָׁם ר בֵּית־יוֹסֵף לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם

בְּאֵר הֵיטֵב

הָא בְּס״ד הָבִיא דֵּעָה דְּא״צ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא; וְצ״ל דְּהַכָּא אֵירֵי שֶׁנָּטַל יָדָיו וְאַז אֲפִלּוּ בפה״ג נִמֵּי צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְאִם לֹא נָטַל, הָדִין כְּמ״ש בְּס״ק ט: (יג) מְקַדֵּשׁ. פי׳ כָּל אֵימַת שֶׁנִּזְכָּר, אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, טַ״ז מ״א, דְּלֹא כְּבַ״ח: (יג) וַיְכֻלּוּ. לְפִי שֶׁבַּלַּיְלָה הָיְתָה גְּמַר מְלֶאכֶת הַשׁ״י: (יד) עַל גַּבָּיו. בְּטוּר בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי: שֶׁלֹּא יִרְאֶה הַפַּת בַּשְּׁתוֹ שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו אֶלָּא עַל הַיַּיִן, וּלְפ״ז אִם מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת א״צ לְכַסּוֹת עָלָיו מַפָּה, אֲבָל לְטַעַם אַחַר שֶׁכָּתַב הַטּוּר שֶׁמַּעְתִּי זֵכֶר לַמָּן שֶׁהָיָה מֻנָּח בְּקֻפְסָא טַל לְמַעְלָה וְטַל לְמַטָּה, מִמֵּילָא גַּם בִּמְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת צָרִיךְ לְכַסּוֹת בְּמַפָּה, וְכֵן נוֹהֲגִים, טַ״ז. וְעַיֵּן סִימָן רסב ס״ק ג מש״ש: (טו) וַיְכֻלּוּ. וְאִם שֶׁכַח לְאִמְרוֹ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְדֵעָה שְׁנִיָּה, שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן שְׁתֵּי פְעָמִים [פמ״ג]: **ז (לז) אִם טָעַם מְקַדֵּשׁ.** פֵּרוּשׁ, כָּל אֵימַת שֶׁנִּזְכָּר, אֲפִלּוּ בַּלַּיְלָה, וְלֹא נִימָא שֶׁיַּמְתִּין עַד לְמָחָר בַּבֹּקֶר קֹדֶם הָאֲכִילָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַקִּדּוּשׁ קֹדֶם הַטְּעִימָה [אחרונים]. וּמַשְׁמַע (מו) בַּפּוֹסְקִים דְּלָאו דַּוְקָא טְעִימָה בְּעַלְמָא, אֲפִלּוּ אִם עָבַר וְאָכַל וְשָׁתָה, גַּם־כֵּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אַחַר־כָּךְ[43]: **ח (לח) יֶשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין וְכוּ׳[44].** וּפָשׁוּט דְּבָעִינָן שֶׁיִּהְיֶה גַּם־כֵּן מְקוֹם סְעוּדָה כְּמוֹ בַּלַּיְלָה: **(לט) כָּל הַיּוֹם.** עַד בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת[45], וּבְבֵין־הַשְּׁמָשׁוֹת, (מז) מְצַדֵּד הַפְּרִי־מְגָדִים דְּיֹאמַר הַנֻּסַּח שֶׁל קִדּוּשׁ בְּלִי הַזְכָּרַת שֵׁם וּמַלְכוּת בִּפְתִיחָה וַחֲתִימָה, עַיֵּן שָׁם: (מ) מִלְּבַד ׳וַיְכֻלּוּ׳. לְפִי שֶׁבַּלַּיְלָה הָיְתָה גְּמַר מְלֶאכֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ: **ט (מא) עַל גַּבָּיו.** בְּטוּר בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי: שֶׁלֹּא יִרְאֶה הַפַּת בַּשְּׁתוֹ[47], שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עָלָיו אֶלָּא עַל הַיַּיִן, וְהוּא יֵשׁ לוֹ דִּין קְדִימָה בִּשְׁאָרֵי מְקוֹמוֹת. וּלְפִי זֶה אִם מְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת אֵינוֹ צָרִיךְ לְכַסּוֹת עָלָיו מַפָּה, אֲבָל לְטַעַם אַחַר שֶׁכָּתַב הַטּוּר, שֶׁהוּא זֵכֶר לַמָּן[48] שֶׁהָיָה מֻנָּח בְּקֻפְסָא, טַל לְמַעְלָה וְטַל לְמַטָּה[49], מִמֵּילָא גַּם בִּמְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת צָרִיךְ לְכַסּוֹת בְּמַפָּה, וְכֵן נוֹהֲגִים. וּמַשְׁמַע בִּפְרִי־מְגָדִים, (מס) שֶׁלְּכָל הַטְּעָמִים דַּי בִּמְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן שֶׁיִּהְיֶה מְכֻסֶּה עַד אַחַר שֶׁגָּמַר הַקִּדּוּשׁ. (מט) וְכֵן בְּשַׁחֲרִית צָרִיךְ גַּם־כֵּן לִהְיוֹת הַפַּת מְכֻסֶּה עַד אַחַר הַקִּדּוּשׁ מִטְּעָמִים אֵלּוּ. וּבְחַיֵּי־אָדָם מַשְׁמַע, דִּלְטַעַם זֵכֶר לַמָּן, טוֹב שֶׁיִּהְיֶה מְכֻסֶּה עַד אַחַר בִּרְכַּת ׳הַמּוֹצִיא׳. כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים: כְּשֶׁמְּקַדֵּשׁ עַל הַפַּת, יַנִּיחַ יָדָיו עַל הַמַּפָּה וְעַל הַלֶּחֶם־מִשְׁנֶה בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ, וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְ׳הַמּוֹצִיא׳, יְגַלֶּה הַלֶּחֶם־מִשְׁנֶה וְיַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶם וִיבָרֵךְ ׳הַמּוֹצִיא׳, וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְהַשֵּׁם יַגְבִּיהַּ שְׁנֵיהֶם לְמַעְלָה עַד שֶׁיִּגְמֹר הַשֵּׁם וְאַחַר־כָּךְ יַנִּיחֵם, וְאַחַר גְּמַר ׳הַמּוֹצִיא׳ יַחֲזֹר וִיכַסֶּה בַּמַּפָּה וְיַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶם עַד שֶׁיִּגְמֹר הַקִּדּוּשׁ: **י (מב) עַל כּוֹס מָלֵא.** דְּכוֹס שֶׁל קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה הוּא בִּכְלַל שְׁאָר כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה דְּצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא, וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קפג סָעִיף ב בַּהַגָּ״ה. וְאִם אֵינֶנּוּ מָלֵא וְאֵין לוֹ כּוֹס אַחֵר לְעָרוֹת בְּתוֹכוֹ, מֻתָּר לְקַדֵּשׁ עָלָיו בֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שִׁעוּר רְבִיעִית בְּהַיַּיִן שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְכִדְמוּכָח לְקַמָּה בְּסָעִיף יא: **(מג) שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם.** הַיְנוּ שֶׁאִם שָׁתָה אֶחָד מִמֶּנּוּ, פָּגָמוֹ וְאֵין לְקַדֵּשׁ עָלָיו. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קפב שֶׁשָּׁם מְבֹאָר פְּרָטֵי דִינֵי כּוֹס פָּגוּם. וְעַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף ז, דְּבִשְׁעַת הַדְּחָק, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹס אַחַר וְאֵין לוֹ עֵצָה לְתַקֵּן הַכּוֹס, מְבָרְכִין עַל כּוֹס פָּגוּם. וְעַיֵּן בְּאֵשֶׁל־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ל, דִּבְקִדּוּשׁ שֶׁל לַיְלָה אֶפְשָׁר שֶׁטּוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּקַדֵּשׁ עַל הַפַּת: **(מד) כָּל מַה שֶּׁטָּעוּן וְכוּ׳.** הַיְנוּ, שֶׁיִּהְיֶה הַכּוֹס שָׁלֵם[51], וְיִהְיֶה מוּדָח הֵיטֵב מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ[52], וְכָל שְׁאָר דְּבָרִים הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּסִימָן קפג לְעִנְיַן כּוֹס בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן[53]: **(מה) וְאוֹמֵר ׳וַיְכֻלּוּ׳ מְעֻמָּד.** שֶׁהוּא עֵדוּת עַל בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְעֵדוּת בָּעִינָן מְעֻמָּד. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁאוֹמְרוֹ בַּתְּפִלָּה, חוֹזֵר וְאוֹמְרוֹ כְּדֵי לְהוֹצִיא בָּנָיו וּבְנֵי־בֵיתוֹ [טור]. וּבְרוֹקֵחַ הֵבִיא בְּשֵׁם מִדְרָשׁ, דְּצָרִיךְ לוֹמַר ׳וַיְכֻלּוּ׳ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: אֶחָד בַּתְּפִלָּה, וְאֶחָד לְאַחַר הַתְּפִלָּה, וְאֶחָד עַל הַכּוֹס. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּאִם שָׁכַח לוֹמַר ׳וַיְכֻלּוּ׳ בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ, אוֹמְרוֹ בְּאֶמְצַע סְעוּדָה עַל הַכּוֹס[54]: **(מו) וְיוֹתֵר טוֹב לֵישֵׁב.** דִּבְכִי הַאי גַּוְנָא (ג) מִקְרֵי טְפֵי קִדּוּשׁ בִּמְקוֹם סְעוּדָה, כֵּיוָן שֶׁיּוֹשֵׁב בִּמְקוֹם סְעוּדָתוֹ בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ, וְכֵן הִסְכִּים בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א וּמִטַּעַם אַחֵר: דְּכֵיוָן שֶׁאֶחָד פּוֹטֵר חֲבֵרוֹ, בָּעִינָן קְבִיעוּת שֶׁיִּקְבְּעוּ יַחַד, וּבִישִׁיבָה מִקְרֵי קְבִיעוּת[55], וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קסז, וּלְפִי דְּבָרָיו גַּם הַשּׁוֹמְעִים צְרִיכִין לֵישֵׁב, וְטוֹב לִזָּהֵר בָּזֶה לְכַתְּחִלָּה, (נס) וְיֵשׁ לוֹמַר דְּגַם דַּעְתּוֹ הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה; וְעַל־כָּל־פָּנִים צָרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁיִּקְבְּעוּ הַשּׁוֹמְעִים עַצְמָן יַחַד בְּעֵת הַקִּדּוּשׁ כְּדֵי לָצֵאת, וְלֹא שֶׁיִּהְיוּ מְפֻזָּרִים וּמְפֹרָדִים (נג) וְהוֹלְכִים אֶחָד הֵנָּה וְאֶחָד הֵנָּה, דְּזֶה לֹא מִקְרֵי קְבִיעוּת כְּלָל: **(מז) אַף בְּשָׁעָה וְכוּ׳.** דְּכֵיוָן שֶׁאֲמָרוּהָ כְּבָר בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת מְעֻמָּד אֵין מַקְפִּידִין שׁוּב עַל זֶה, וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ מְיֻשָּׁב כְּמוֹ שְׁאָר הַקִּדּוּשׁ[56]: **(מח) יִתֵּן עֵינָיו בַּנֵּר[57].** וְהוּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מו) כֵּן הוּא בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק כט מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת, עַיֵּן שָׁם: (מז) וְהַיְנוּ כְּשֶׁהִתְפַּלֵּל, דְּחָשַׁשׁ לְדַעַת הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם דְּיוֹצֵא בַּתְּפִלָּה מִדְּאוֹרַיְתָא וְתוּ הָוֵי לֵהּ סְפֵקָא דְרַבָּנָן, וְאִם לֹא הִתְפַּלֵּל יְבָרֵךְ בְּרָכָה גְמוּרָה, דְּהָוֵי לֵהּ סְפֵקָא דְאוֹרַיְתָא[46], עַיֵּן שָׁם. וְצָרִיךְ לוֹמַר, דְּאַף דְּהוּא זְמַן הַבְדָּלָה וְאָסוּר לִטְעֹם, וְאֵיךְ יִטְעֹם מִן הַכּוֹס, וְאֵיךְ יֹאכַל שֶׁיִּהְיֶה הַקִּדּוּשׁ בִּמְקוֹם סְעוּדָה? צָרִיךְ לוֹמַר דְּאַיְרֵי כְּשֶׁהוּא בְּאֶמְצַע סְעוּדָה שְׁלִישִׁית. אִי נַמֵּי, דְּקִדּוּשׁ שֶׁמְּקוֹרוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא דּוֹחֶה לְאִסּוּר הַטְּעִימָה שֶׁקֹּדֶם הַבְדָּלָה שֶׁהוּא דְרַבָּנָן: (מס) עַיֵּן בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם, דִּלְטַעַם ׳תֵּיתֵי סְעוּדָה׳ דַּי עַד אַחַר הַקִּדּוּשׁ. וְכֵן לְטַעַם הַיְרוּשַׁלְמִי כֵּן, וְגַם לְטַעַם זֵכֶר לַמָּן בְּוַדַּאי דַּי בָּזֶה, עַיֵּן בִּפְרִי־מְגָדִים שֶׁמֵּקֵל יוֹתֵר לְטַעַם זֶה[50]: (מט) כֵּן מַשְׁמַע בְּאֵלִיָּה רַבָּה מִמַּה שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם הַמַּרְדְּכִי דְּרַק טַעַם הַג׳ לֹא שַׁיָּךְ בְּשַׁחֲרִית: (ג) לְבוּשִׁי־שְׂרָד, וְהוּא מִכַּלְבּוֹ: (נס) דְּהִנֵּה עַל דִּבְרֵי רַמַּ״א רָמַז הַגְּרָ״א לְעַיֵּן בִּבְרָכוֹת מ״ג תּוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל ׳הוֹאִיל׳, וְסִיֵּם דְּכֵן עִקָּר, וּבְתוֹסָפוֹת תָּמַה שָׁם עַל מִנְהָגֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ לֹא יוֹשְׁבִין וְלֹא מְסֻבִּין בִּשְׁעַת הַבְדָּלָה [וְהוּא הַדִּין בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ], וְתֵרְצוּ שָׁם אֶת הַמִּנְהָג, דִּקְבִיעָתֵנוּ כְּדֵי לָצֵאת הָוֵי כְּמוֹ יְשִׁיבָה לְדִידְהוּ, וּמִכָּל מָקוֹם סִימוּ עַל זֶה דְּטוֹב וְנָאֶה לַמַּבְדִּיל וְגַם לַשּׁוֹמְעִים שֶׁיֵּשְׁבוּ וְכוּ׳, וּמִסְתַּפַּקְנָא אִם כַּוָּנַת הַגְּרָ״א כְּמוֹ שֶׁתָּמְהוּ הַתּוֹסָפוֹת מִתְּחִלָּה דְּהַיְשִׁיבָה הוּא לְעִכּוּבָא אוֹ כְּמוֹ שֶׁסִּימוּ לְבַסּוֹף, אַף מִלְּקַמָּן סִימָן רצו סָעִיף ו מַשְׁמַע שָׁם לִכְאוֹרָה בְּבֵאוּרוֹ דְּצָרִיךְ מִדִּינָא יְשִׁיבָה, ע״ש, וְעַיֵּן שָׁם בְּבֵית־יוֹסֵף דְּהִסְכִּים לְמַסְקָנַת הַתּוֹסָפוֹת, וְעַל־כָּרְחָךְ דְּכַוָּנָתוֹ הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכַוָּנַת הַגְּרָ״א: (נג) עַיֵּן בְּסִימָן קסז סָעִיף יב:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רעא

בִּיאוּרִים וּמוֹסָפִים

[משנ"ב ס"ק לז]

אֲפִלּוּ אִם עָבַר וְאָכַל וְשָׁתָה, גַּם־כֵּן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ אַחַר־כָּךְ[43].

43) אמנם לחזור ולאכול עוד פעם לאחר הקידוש, כתב השו"ע הרב (סט"ז) שאינו צריך, ודי במה שאכל הסעודה קודם הקידוש וסמוך לו. והוסיף, שאפילו לדעת הסוברים שאם אכל וקידש עליו היום צריך לחזור ולאכול שוב לאחר הקידוש [כמבואר ברמ"א לעיל (ס"ו)], כאן שאכל סעודתו בשבת, נקראת הסעודה סעודת שבת, ומשום כך נחשב הקידוש במקום סעודה. אך אם עבר זמן מסעודתו, כתב המשנ"ב לקמן (סי' רפט ס"ק י) שצריך לסעוד לאחר הקידוש על כל פנים כזית [וראה שש"כ פנ"ב הע' צ].

[משנ"ב ס"ק לח]

יֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין וְכוּ'[44].

44) ואף שמקדש לצאת ידי חובת קידוש של לילה, כתב הערוך השלחן (סכ"א) שמ"מ אינו צריך לשוב ולקדש קידוש היום, שקידוש אחד עולה לכאן ולכאן. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק ג) שאין צריך לשוב ולקדש קודם סעודה שניה של היום, ואינו דומה למי שלא היה לו כוס בבוקר שמבואר בשעה"צ לקמן (סי' רצא ס"ק ט) שמקדש קודם סעודה שלישית, משום ששם לא קידש כלל קודם סעודה הראשונה באותו היום, אבל כאן כיון שקידש בבוקר נפטר מקידוש היום.

[משנ"ב ס"ק לט]

עַד בֵּין־הַשְּׁמָשׁוֹת[45].

45) ואף אם כבר גמר לאכול סעודה שלישית ובירך ברכת המזון, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"ב פנ"ב הע' קג) שחייב לקדש על היין ולאכול, כדין קידוש במקום סעודה.

ולענין מי שהבדיל בשבת לאחר פלג המנחה [כמבואר בשו"ע לקמן (סי' רצג ס"ג)], ונזכר שלא קידש בליל שבת, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שם פמ"ז הע' לא) אם אינו יכול לקדש משום שנחשב הדבר כתרתי דסתרי, או שיכול לקדש כיון שהן קידוש והן הבדלה נלמדים מהכתוב "זכור את יום השבת לקדשו".

[שעה"צ ס"ק מז]

וְאִם לֹא הִתְפַּלֵּל יָכוֹל לְבָרְכָהּ גְּמוּרָה. דְּהַיְנוּ לֹא סְפָקָא דְאוֹרַיְתָא[46].

46) אמנם, לענין מי שלא תקע בשופר עד בין השמשות, כתב במשנ"ב לקמן (סי' תקפח ס"ק א) שיתקע בלא ברכה. וכן לענין מי שלא נטל לולב עד בין השמשות, כתב לקמן (סי' תרנב ס"ק ב) שיטול הלולב ולא יברך, וביאר, שאף שהמצוה היא מדאורייתא, מ"מ הברכה אינה אלא מדרבנן.

[משנ"ב ס"ק מא]

בְּטוּר בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי: שֶׁלֹּא יִרְאֶה הַפַּת בָּשְׁתּוֹ[47] וכו', שֶׁהוּא זֵכֶר לַמָּן[48] שֶׁהָיָה מֻנָּח בְּקֻפְסָא, טַל לְמַעְלָה וְטַל לְמַטָּה[49].

47) ולענין כיסוי שהפת נראית דרכו, כגון ניילון שקוף וכדו', דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק יח) שלפי הטעם שלא תיראה הפת בושתה, אין כיסוי בזה נחשב לכיסוי, כיון שהרגשת האדם היא שעומד הוא לפני פת גלויה. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פמ"ז הע' קטז) שכיסוי ניילון מועיל אף לטעם זה, והעיקר הוא שתהיה הפת מכוסה.

48) ואנשים רבים הישבים סביב כמה שולחנות, ומונחת לפניהם פת בכל שולחן, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' כ אות יח) שאף אם יוצאים ידי חובת קידוש מאדם אחד, חייבים הם לכסות את הפת שלפניהם, הן לפי הטעם שביסוי הפת הוא זכר למן, כיון שחובת הכיסוי אינה מחמת היין אלא מחמת הפת עצמה, והן לפי הטעם שלא תיראה הפת בושתה, שמ"מ יש לפת בושת שמקדימים לה את היין, וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם). מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פמ"ז הע' קכה) שלפי הטעם שלא תיראה הפת בושתה, אין צריך לכסות הפת אלא המקדש ומי שטועם מהיין. והוסיף (שולחן שלמה ס"ק טז אות ג), שלמעשה נוהגים להקל שלא לכסות את הפת הנמצאת על השולחנות האחרים.

ובקידוש שעושים על מיני מזונות, ואין הקהל טועמים מיין הקידוש, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ שם) שלכל הטעמים אין צריכים לכסות את הפת, לפי הטעם שלא תיראה הפת בושתה משום שאין הקהל טועמים מהיין, ולפי הטעם שהכיסוי הוא זכר למן, משום שאין צריכים לכסות אלא פת המועילה ללחם משנה, אך לא מזונות.

ולענין כיסוי הפת בסעודה שלישית, בתב הערוך השלחן (סי' רצא ס"ד) שאין דרכינו לעשות כן. והוסיף (סי' רצט סי"ד), שאף על פי שלפי הטעם שהכיסוי הוא זכר למן היה צריך לכסות את הפת אף בסעודה שלישית, מ"מ עיקר הדין בפי הטעם של בושת הפת, ובסעודה שלישית אין בושת לפת כיון שאין יין. וכן היה נוהג החזו"א (דינים והנהגות פ"י אות יא). מאידך, האשל אברהם (בוטשאטש, תחילת הסימן) כתב, שנכון לכסות את הפת גם בסעודה שלישית.

49) ואף המפה הפרוסה על השולחן, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שמועילה לענין זה, והוסיף, שאף אם יש קרש תחת החלות אין הוא חוצץ בין החלות ובין המפה.

[שעה"צ ס"ק מח]

עַיֵּן בְּפְרִי־מְגַדִּים שֶׁפִּקֵּק יוֹתֵר לְטַעַם זֶה[50].

50) שכתב (משב"ז ס"ק יב) שאפשר להסיר את המפה מיד לאחר ברכת בורא פרי הגפן, ואין צריך להמתין עד לאחר הקידוש.

[משנ"ב ס"ק מז]

הַיְנוּ, שֶׁיִּהְיֶה הַכּוֹס שָׁלֵם[51], וְיִהְיֶה מוּדָּח הֵיטֵב מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ[52], וְכָל שְׁאָר דְּבָרִים הַנִּזְכָּר לְעֵיל בְּסִימָן קפג לְעִנְיַן כּוֹס בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן[53].

51) ולענין קידוש בכוס חר פעמית, ראה מה שבתבנו לעיל (סי' קפג ס"ק יא).

52) ואף אם הכוס ריקה ואין בה שיירי פת, כתב לעיל (שם ס"ק ג) שטוב להדיחה, אלא אם כן היא צחה ונקיה. ומטעם זה, אם הדיחו את הכוס לאחר הקידוש של הלילה, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק יד) שאין צריך לחזור ולהדיחה למחרת קודם קידוש היום, וכן אם הדיחו את הכוס במוצאי שבת והניחו אותה במקום שמור, אין היא צריכה הדחה נוספת כיון שהיא צחה ונקיה. ואם יש בכוס שיירי משקה יין של מצוה, כתב לקמן (סי' תעג ס"ק סח) שאין היא צריכה שטיפה והדחה. ומה שכתב לקמן (סי' תעט ס"ק א) לענין כוס שלישית של ליל הסדר שאם אין היא נקיה צריכה היא שטיפה והדחה, ביאר הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק יז) שהוששים שמא יש בה שיירי פת מהסעודה שאכל בין כוס שניה לשלישית. ואם שתו אחרים מהכוס, כתב הגרש"ז אויערבך (שם) שיש לשטוף ולהדיח אף כוס שיש בה שיירי יין של מצוה, שהרי אמרו חז"ל שהנותן כוס

המשך בעמוד הבא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן רעא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מט]

שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ[58].

58) ומי שצריך לומר את הקידוש מתוך סידור, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ח"ד פפ"ה ס"ק ה) שאינו צריך להביט בכוס, משום שאין בכך הסחת הדעת מהקידוש. והוסיף, שמ"מ עדיף לכתחילה להביט בכוס.

[משנ"ב ס"ק נא]

וְאַף דְּבְאֵלִיָּה רַבָּה דָּחָה דְּבָרָיו וכו', עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת שֶׁיִּשְׁבּוֹ[59].

59) שהא"ר (ס"ק כג) הקשה על המג"א, ממה שאמרו בגמ' (פסחים קה, ב) לענין מי שאין לו במוצאי שבת אלא כוס אחת, וצריך גם להבדיל עליה וגם לברך עליה ברכת המזון, שרשאי לאכול קודם הבדלה ולאחר מכן יברך עליה ברכת המזון ויבדיל. והוכיחו מזה בגמ' שטעימת היין פוגמת את הכוס, שאם לא כן אפשר להבדיל ולטעום מעט מהיין ולברך ברכת המזון על שאר היין. ולפי מה שכתב המג"א, הלא אפשר לטעום מהיין אף בלא לפגום מהכוס, דהיינו על ידי כוס אחרת. והתוספת שבת (ס"ק כט) יישב, שלפי ההוה אמינא של הגמ' שם לא מועיל תיקון לכוס פגומה, ולפיכך לא מועיל לשפוך את היין לכוס אחרת ולהחזירו לכוס, אולם למסקנת הגמ' שם מועיל תיקון לכוס פגומה, ומשום כך מועיל לתקנה על ידי כוס אחרת.

[משנ"ב ס"ק נז]

מֵאוֹתוֹ הַכּוֹס לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה[60] וכו', אֲבָל הָאֵלִיָּה רַבָּה פִּקְפֵּק בְּזֶה הַמִּנְהָג[61], וְכֵן בְּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי מְמָאֵן בָּזֶה[62].

60) ואף שאין עושין מצוות חבילות חבילות, ביאר הפמ"ג (א"א ס"ק יח) שכל זה דוקא אם עושה את שתי המצוות בזמן אחד, אבל כשיש הפסק זמן ביניהן, כגון כאן שיש הפסק סעודה, אין זה נחשב 'חבילות חבילות', ואדרבה, כיון שנעשתה בכוס זו מצוה אחת, יש לעשות בה מצוה נוספת, וכן כתב המאירי לענין פת של עירוב תבשילין, ראה לקמן (סי' תקכז ס"ק יא).

61) שהקשה (ס"ק כו) ממה שכתב המג"א לעיל (סי' קפג ס"ק ג) שעדיף לקנות את היין לקידוש סמוך למצוה [והוא מה שאמרו בגמ' ברכות נא, א 'יין חי'], ואם כן אף כאן עדיף להביא לקידוש היום ולהבדלה יין חדש מהקנקן. ועוד כתב, שכיון שתיקון היין אינו מוסכם לכולי עלמא, מדוע לעשות כן לכתחילה.

62) שהקשה (ס"ק יד), שכיון ששותה מכוס הקידוש, אם כן לאחר הקידוש הראשון חסרה הכוס ואין כאן כוס מלאה. אמנם המשנ"ב יישב זאת, שכתב שיש לקדש בכל פעם על כוס קטנה יותר, כדי שתהיה הכוס מלאה.

[משנ"ב ס"ק נט]

אֲבָל בְּעַלְמָא הֵיכָא דְּלֹא נָטַל יָדָיו, מֻתָּר לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן[63] וכו', וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ט בַּהַגָּ"ה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם[64].

63) משמעות לשונו היא, שאף על פי שמותר לקדש על היין מ"מ לכתחילה יש לקדש על הפת כיון שחביבה היא עליו. אמנם ממה שכתב לקמן (סי' רעב ס"ק לב) שיש לחוש לדעת ר"ת שאין לקדש על הפת כלל, ואף לדעת הרא"ש מותר לקדש על הפת אפילו אם יש לו יין כשחביבה היא עליו, משמע שלכתחילה יקדש על היין. [ואולי צריך לגרוס כאן 'מוטב' במקום 'מותר'. הגרי"י נויבירט].

64) שם (ס"ק לב) כתב, שלדעת ר"ת לעולם אין לקדש על הפת, ואף לדעת הרא"ש שמותר, מ"מ אם יש יין בעיר צריך לקדש על היין, אלא אם כן חביבה עליו הפת יותר מהיין. והוסיף, שאפשר שעל כך סומכים העולם שמקילים בזה. ואם אין היין מקובל עליו ואינו נהנה ממנו, כתב בביה"ל שם (ד"ה ואם יין) שאפשר לקדש לכתחילה על הפת.

המשך מעמוד קודם

לחבירו מתחייב בנפשו, והוסיף, שמסתבר שצריך לשוטפה ולהדיחה אף אם חבירו לא איכפת לו.

53) ולענין דין 'עיטור הכוס', דהיינו שיש לסובב את כוס הברכה ולעטרה בכוסות נוספות [כמבואר בגמ' ברכות נא, א], דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שאין נוהגים לחזר אחר כוסות אחרות בשביל זה, אבל אם בלאו הכי צריכים כוסות אחרות בשביל המסובים, יש לעטר בהן כשהן ריקות את כוס הברכה.

[משנ"ב ס"ק מה]

שָׁכַח לוֹמַר 'וַיְכֻלּוּ' בִּשְׁעַת קִדּוּשׁ, אוֹמְרוֹ בְּאֶמְצַע סְעוּדָה עַל הַכּוֹס[54].

54) ואם אין לו כוס, כתב החיי אדם (ח"ב כלל ו סי"ג) שיאמרנו בלא כוס [וראה שש"ב פמ"ז הע' קפח].

ומי שקידש על הפת ושכח לומר 'ויכולו', והביאו לו יין באמצע הסעודה כדי שיאמר עליה 'ויכולו', דעת הגרש"ז אויערבך (שש"ב פנ"ב הע' פה) שאף על פי שהכוס באה בשביל אמירת 'ויכולו', מ"מ לא יברך את ברכת היין לפני כן, שכיון שאין אמירת 'ויכולו' אלא לחומרא ולהידור בלבד, יש להקדים את 'ויכולו' לברכת הכוס, שבאופן זה מוטב להסמיך את הברכה לשתיה.

[משנ"ב ס"ק מו]

וּבִישִׁיבָה מִקְּרֵי קְבִיעוּת[55].

55) ולענין קביעות על יין, כתב בשעה"צ לעיל (סי' ריג ס"ק ב) שצריך שישבו כולם בשולחן אחד, ולא כל אחד בשולחן בפני עצמו.

[משנ"ב ס"ק מז]

וְאוֹמְרִים אוֹתוֹ מְיֻשָּׁב כְּמוֹ שְׁאָר הַקִּדּוּשׁ[56].

56) אמנם לעיל (סי' רסח ס"ק יט) כתב בשם הפמ"ג, שהמנהג לאומרו מעומד.

ומנהג החזו"א (חוט שני ח"ב פפ"ה ס"ק ד, ודינים והנהגות פ"י אות ב) והגרי"י קניבסקי (ארחות רבינו ח"א עמ' קט) היה לשבת בכל הקידוש מתחילת אמירת 'ויכולו'. וכן היה נוהג הח"ח (הובא בספר החפץ חיים עמ' תתקיא), וכן נהגו הגר"ח והגרי"ז מבריסק (הגדה של פסח מבית לוי עמ' צב). מאידך, בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' טז אות ה) כתב, שלכתחילה צריך לומר 'ויכולו' בעמידה, ואת שאר הקידוש בישיבה. והקצות השלחן (סי' עט בדה"ש ס"ק יד) כתב, שהמנהג אצלם לעמוד, והוא על פי הסוד, כמו שכתב בשער הכוונות.

[משנ"ב ס"ק מח]

יִתֵּן עֵינָיו בַּנֵּר[57].

57) בביאור מה שכתב הרמ"א 'וכשמתחיל' יתן עיניו בנרות, כתב בספרו דרכי משה דהיינו כשאומר 'ויכולו'.

ולומר בעל פה 'ויכולו' בעת קידוש ליל שבת, דעת הגרי"ש אלישיב (הלכות שבת בשבת פ"ז הלכות קידוש הע' 16) שכל דברי הגר"א שדבר שמוציא בו את אחרים ידי חובתם אסור לאומרו בעל פה, הם רק כשצריך להוציא ציבור ידי חובה, ומקורו מהגמ' בתענית (כח, א) ששם נאמר "וכי יחיד יכול לקרות דברי תורה על פה בציבור", וממילא כשמוציא ב'ויכולו' את בניו ובני ביתו שהם יחידים, מותר לאומרו בעל פה. והוסיף הגרי"ש אלישיב, שמה שהוא נוהג לקרוא את הקידוש ['ויכולו'] מתוך הכתב, הוא הידור בעלמא. ובקובץ מבקשי תורה (גליון מב עמ' נו) הוסיף בשם הגרי"ש אלישיב, שהוא הדין בקידוש של יום השבת. והגר"ח קניבסקי (שבת לישראל שו"ת אות ח) כתב שהחזון איש לא הקפיד לומר 'ויכולו' בקידוש מתוך הכתב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת שַׁבָּת כִּימָן רעא

מח בְּאֵר הַגּוֹלָה

יא שׁ**אִם אֵין לוֹ אֶלָּא כּוֹס אֶחָד, מְקַדֵּשׁ בּוֹ בַּלַּיְלָה וְאֵינוֹ טוֹעֵם מִמֶּנּוּ, שֶׁלֹּא יַפְגִּימֶנּוּ, ח**אֶלָּא (ג) שׁוֹפֵךְ מִמֶּנּוּ לְכוֹס אַחֵר וְטוֹעֵם יַיִן שֶׁל קִדּוּשׁ (פו) (נא) מֵהַכּוֹס הַשֵּׁנִי, וּלְמָחָר (נב) מְקַדֵּשׁ בְּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר בְּכוֹס רִאשׁוֹן. ט**וְאִם לֹא הָיָה בּוֹ אֶלָּא (נג) רְבִיעִית בִּשְׁעַת הַדְּחָק, מְזוֹגוֹ לְמָחָר לְהַשְׁלִימוֹ לְרְבִיעִית. (נד) וְהֵינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס אַחֵר לְהַבְדָּלָה, שֶׁאִם לֹא־כֵן (נה) מוּטָב (נו) שֶׁיְּגִיחֶנָּה (ז) לְהַבְדָּלָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא, מְשַׁיְּקְדֵּשׁ עָלָיו וְלֹא יְהֵא לוֹ יַיִן לְהַבְדָּלָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי כוֹסוֹת מְצֻמְצָמִים אַחַר מְזִיגָה, יְקַדֵּשׁ בַּלַּיְלָה בְּאֶחָד וְיַבְדִּיל עַל הַשֵּׁנִי, וְלֹא יְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, (נז) דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה עָדִיף: **יב** (נה) יַאַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ עַל הַכּוֹס נוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ ׳עַל נְטִילַת יָדָיִם׳. וְאִם נָטַל יָדָיו קֹדֶם קִדּוּשׁ. גַּלֵּי דַעְתֵּהּ (נט) *דְּרִפְתָּא (ס) חֲבִיבָא לֵהּ. וְלֹא יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אֶלָּא עַל הַפַּת: הגה (סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לִטֹּל יָדָיו קֹדֶם הַקִּדּוּשׁ וּלְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן (ה״א״ש ומרדכי פ״ק ע״פ

ש נִפְנִי יְהֵם בְּחֵלֶק א ת שָׁב וְרָא״ש בְּפֶרֶק ח דִּבְרָכוֹת בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי א בֵּית יוֹסֵף לְדַעַת הַטּוּר בְּסִימָן רִצוּ שׁוּר בְּשֵׁם רַב עַמְרָם וְהַרִ״ן בְּפֶרֶק דִּבְרֵי הַרְרָף מַהֲא דְּפַסְחִים ק״ו וְתַרְטַב״ם בְּפֶרֶק בט

בֵּאוּר הֵיטֵב

אומרי׳ תּוֹךְ הִסְעוּדָה עַל הַכּוֹס. מ״ט״מ. וְע״ל סִימָן רסח ס״ק יב: (נז) **מֵהַכּוֹס הַשֵּׁנִי.** וּמַגֵּן־אַבְרָהָם סָבַר דְּטוֹעֵם מִכּוֹס הָרִאשׁוֹן וְאח״כ מוֹסִיף עָלָיו מֵהַכּוֹס הַשֵּׁנִי, ע״ש. [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּהוּ רַבָּה דָּחָה דִּבְרֵי מ״א בְּשֵׁהֵי יָדַיִם עַל מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל ב״י מתוס׳ פְּסָחִים, עַיֵּן שָׁם]: (יו) **לְהַבְדָּלָה.** הַתּוֹס׳ וְהָאֲנָשִׁים חוֹלְקִין ע״ז וְסוֹבְרִים דְּקִדּוּשׁ עָדִיף. וְאִפְלּוּ בְּקִדּוּשׁ דְּשַׁחֲרִית קֹדֶם לְהַבְדָּלָה. דְּהַבְדָּלָה אִפְשָׁר בְּשֵׁכָר לכ״ע בְּמָקוֹם דְּהָוֵי חֲמַר מְדִינָה, וְנִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם קָצָה בְּשַׁחֲרִית בְּשֵׁכָר, לָכֵן הֵיכָא דְּאִית לֵהּ יַיִן עָדִיף טְפֵי מֵהַבְדָּלָה, מִיהוּ בְּבֵהכ״נ עָדִיף לְהַנִּיחוֹ לְהַבְדָּלָה. וְטוֹב לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס גָּדוֹל, שֶׁיִּשָּׁאֵיר מֵאוֹתוֹ הַכּוֹס לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה, שכנה״ג, ע״ש:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

סְגֻלַּת רְפוּאָה לְעֵינַיִם שֶׁכָּהוּ עַל־יְדֵי פְּסִיעָה גַּסָּה, מִיהוּ, אֵין מְדַקְדְּקִין בָּזֶה כָּל־כָּךְ [א״ר]: (מט) **וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפג.** הַיְנוּ, דְּשָׁם מְבֹאָר זֶה שֶׁיִּסֵּךְ עֵינָיו בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ[58]:

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **דְּרִפְתָּא חֲבִיבָא לֵהּ.** וְלֹא סָגֵי לֵהּ בְּטַעַם הַפַּת לְחוּד שֶׁתַּחֲבוֹ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סְעִיף־קָטָן נח. דְּאֵינוֹ הַפַּת גָּמוּר דְּהוּא צָרִךְ סְעוּדָה. וּלְכָךְ צָרִךְ לָזֶה

יא (נ) שׁוֹפֵךְ מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. כְּשֶׁעוּר (נא) מְלֹא לֻגְמָיו: **(נא) מֵהַכּוֹס הַשֵּׁנִי.** וּבְמַגֵּן־אַבְרָהָם הִסְפִּים לְדַעַת הַתּוֹסָפוֹת, דְּכוֹס שֶׁל חוֹבָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הַשְּׁעִימָה דַּוְקָא מִכּוֹס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רְבִיעִית יַיִן, וְצַל־כֵּן הַנָּכוֹן שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּךְ: יִשְׁפֹּךְ מִתְּחִלָּה מֵהַכּוֹס הָרִאשׁוֹן לְתוֹךְ כּוֹס אַחֵר, וְיִקָּחֵר שֶׁיִּשָּׁאֵר בּוֹ רְבִיעִית יַיִן, וְיִטְעַם מֵהַכּוֹס הָרִאשׁוֹן כְּשִׁעוּר מְלֹא לֻגְמָיו, וְאַחַר־כָּךְ יִשְׁפֹּךְ הַיַּיִן שֶׁבְּכוֹס אַחֵר לְתוֹךְ כּוֹס זֶה, דְּבָזֶה נִתְקַן פְּגִימָתוֹ, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קפב סָעִיף ו, וְיוּכַל לְקַדֵּשׁ עָלָיו אם יֵשׁ בּוֹ עַתָּה רְבִיעִית יַיִן [וְאַף הִכְאֲלִיָּה רַבָּה דָּחָה דְּבָרָיו וְסוֹבֵר דְּכַעֲצַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ עֲדִיפָא טְפֵי, עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת שְׁמִישְׁבוֹן][59]: **(נב) מְקַדֵּשׁ בְּמַה שֶּׁנִּשְׁאַר.** מִלְּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דִּמְקַדֵּשׁ בְּזֶה הַכּוֹס גּוּפָא, וְאַף דִּלְעֵיל בְּסָעִיף י כָּתַב דְּצָרִיךְ לִהְיוֹת הַכּוֹס מָלֵא, (מז) וְהוּא רַק לְמִצְוָה, וְאֵין מְעַכֵּב אִם אֵין לוֹ; וּפְשׁוּט דְּאִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס אַחֵר קָטָן מִזֶּה, צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ הַיַּיִן לְתוֹכוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא: **(נג) רְבִיעִית בְּצִמְצוּם.** לָאו דַּוְקָא, (נה) אֶלָּא הוּא הַדִּין אִם אֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מִזֶּה אֶלָּא דְּאַחַר טְעִימַת מְלֹא לֻגְמָיו לֹא יִשָּׁאֵר לוֹ כְּשִׁעוּר רְבִיעִית, אֶלָּא דְּנָקֵט הָכִי לְרַבּוֹתָא דַּאֲפִלּוּ בָּזֶה יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה עַל־יְדֵי מְזִיגַת מַיִם, וּמַיְרֵי כְּשֶׁהָיָה הַיַּיִן חָזָק שֶׁאַחַר הַמְּזִיגָה יוּכַל לְקַדֵּשׁ עָלָיו. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ה: **(נד) וְהֵינוּ דַּוְקָא וְכוּ׳.** קַאי אִדְּלְעֵיל שֶׁכָּתַב דִּכְשֶׁיֵּשׁ לוֹ כּוֹס אֶחָד מְקֻדָּשׁ בּוֹ בַּלַּיְלָה, וְאִשְׁמְעִינָן דְּהֵינוּ דַּוְקָא וְכוּ׳: **(נה) מוּטָב וְכוּ׳.** בָּזֶה אֵירֵי הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ שֶׁהַכּוֹס הוּא שִׁעוּר מְצֻמְצָם וּמְמֻזָּג כְּבָר, דְּאִי לָאו הָכִי הָלֹא יָכוֹל לְקַדֵּשׁ בַּלַּיְלָה וּלְמָזְגוֹ לְהַשְׁלִימוֹ גַּם לְהַבְדָּלָה, וְכַנ״ל: **(נו) שֶׁיַּגִּיחֶנָּה לְהַבְדָּלָה.** וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה עָדִיף מֵהַבְדָּלָה. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ, אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה מוּטָב לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, דְּהָא לְכֻלֵּי עַלְמָא מַבְדִּילִין אַשֵּׁכָרָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רצו סָעִיף ב, וְקִדּוּשׁ אַשְׁכָּרָא הַרְבֵּה פּוֹסְקִים אוֹסְרִים, וְגַם עַל הַפַּת מַחְמִיר רַבֵּנוּ תָּם, וְלָכֵן אֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית (נו) טוֹב יוֹתֵר שֶׁיְּקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה. (מז) מִיהוּ, מַה שֶּׁנָּהֲגוּ לְקַדֵּשׁ בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְגַם בְּתַבְדִּיל, בְּנָה בְּנֵי אַדַּאי הַהַבְדָּלָה שֶׁהוּא לְהוֹצִיא רַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן עֲדִיף מִקִּדּוּשׁ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן רסט [מ״א וש״א]: **(נז) דְּקִדּוּשׁ הַלַּיְלָה עָדִיף.** וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן זֶה סָעִיף ג, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן ח. וּמַגֵּן־אַבְרָהָם הֵבִיא בְּשֵׁם שְׁיָרֵי־כְנֶסֶת־הַגְּדוֹלָה דְּטוֹב לְקַדֵּשׁ עַל כּוֹס גָּדוֹל, שֶׁיִּשָּׁאֵיר מֵאוֹתוֹ הַכּוֹס לְקִדּוּשׁ הַיּוֹם וּלְהַבְדָּלָה[60], וְהֵינוּ שֶׁיִּתְקַנְּנוּ בְּכָל פַּעַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם, וְיָקוּם בְּשַׁחֲרִית וּבְהַבְדָּלָה כּוֹס קָטָן מֵהַקּוֹדֶם כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא; אֲבָל הָאֱלִיָּה רַבָּה פְּקָפֵק בָּזֶה הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם[61], וְכֵן בְּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי מְמָאן בָּזֶה[62] וְכָתַב דְּטוֹב יוֹתֵר לַעֲשׂוֹת כְּמִנְהָגֵנוּ:

יב (נח) אַחַר שֶׁקִּדֵּשׁ וְכוּ׳. וְלֹא קֹדֶם, (כח) כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיק בְּהַקִּדּוּשׁ בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לִ׳הַמּוֹצִיא׳, (נט) אֲבָל בְּנֵי־בֵיתוֹ שֶׁאֵינָם מְקֻדָּשִׁין בְּעַצְמָן אֶלָּא יוֹצְאִין בְּשִׁמְיָעָתָן מִבַּעַל־הַבַּיִת, יוּכְלוּ לִטֹּל יְדֵיהֶם קֹדֶם: **(נט) דְּרִפְתָּא וְכוּ׳.** וְדַוְקָא הָכָא דְּאִיכָּא גַּם־כֵּן חֲשַׁשׁ הֶפְסֵק שֶׁמְּקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן אַחַר נְטִילָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסָעִיף־קָטָן נח. (ס) אֲבָל בְּעַלְמָא הֵיכָא דְּלֹא נָטַל יָדָיו, מִתָּר לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן[63] אַף דְּרִפְתָּא חֲבִיבָא לֵהּ יוֹתֵר מִיַּיִן. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע״ב סָעִיף ט בְּהַג״ה בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם[64]: **(ס) חֲבִיבָא לֵהּ.** הַיְנוּ דְּלָכָךְ נוֹטֵל יָדָיו, שֶׁהוּא רָעֵב וּמְמַהֵר לֶאֱכֹל פַּת: **(סא) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּלְכַתְּחִלָּה וְכוּ׳.** דִּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין הַקִּדּוּשׁ מְקָרֵי הֶפְסֵק בֵּינָן שֶׁהוּא צֹרֶךְ סְעוּדָה, וּלְכָךְ יְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן וְיִשְׁתֶּה הַכּוֹס וְאַחַר־כָּךְ יְבָרֵךְ ׳הַמּוֹצִיא׳, וְיִבְצַע הַפַּת, וְכֵינָן דְּאֵינוֹ הֶפְסֵק סְבִירָא לֵהּ לְרַמ״א דְּטוֹב לְנַהֵג כֵּן לְכַתְּחִלָּה, מִשּׁוּם דְּכָשְׁאִין לוֹ יַיִן וּמְקַדֵּשׁ עַל הַפַּת, בְּעַל־כָּרְחוֹ צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו קֹדֶם הַקִּדּוּשׁ, (סמ) וְעַל־כֵּן טוֹב לְנַהֵג בֵּן תָּמִיד בְּאֹפֶן אֶחָד. וְלִמְזֹג אֶת הַכּוֹס בְּחַמִּין אַחַר הַנְּטִילָה קֹדֶם ׳הַמּוֹצִיא׳, וְדַאי אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכֻלֵּי עַלְמָא, כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לְדַקְדֵּק יָפֶה שֶׁיִּמּוֹג כְּדִרְכּוֹ, שֶׁלֹּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נ) דִּבְפָחוֹת מִזֶּה לֹא יָצָא, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף יג, וְכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת בְּהֶדְיָא בְּפְסָחִים ק״ח ע״ב ד״ה שֶׁמַע מִנָּה. וְתַאֲלִיָּה רַבָּה מִסְתַּפֵּק, דְּכֵיוָן שֶׁרוֹצֶה שֶׁיִּשָּׁאֵר לְמָחָר לְקִדּוּשׁ, דְּדַיְקָבַד דִּי בְּכָל־שֶׁהוּא, וְלֹא נִהֲרָא כְּלָל, וְגַם בְּתוֹסֶפֶת־שַׁבָּת וְהַגְּרַ״ז כָּתְבוּ בְּפִשְׁיטוּת דְּדַוְקָא בְּמִלֹּא לֻגְמָיו: (נל) כֵּן מְצִדֵּד בְּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי בְּאוּר הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״ז בְּהֶדְיָא דְּמִלֹּא הוּא רַק לְמִצְוָה, וְכֵן נִרְאֶה: (נמ) תּוֹסֶפֶת־שַׁבָּת וְהַגְּרַ״ז: (נו) וּבְשֻׁלְחַן־עָרוּךְ כָּתַב דְּמִגַּוַּ אַבְרָהָם הִפְרִיז בָּזֶה עַל הַפְּגִימָה, וְיוּכַל לַעֲשׂוֹת בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁיִּרְצֶה, וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים הִצְרִיכוּ דִּבְרֵי הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם: (נז) אֲנוּ מְבֹאָר בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם כָּזֶה, אִם אֶפְשָׁר בְּיֵשׁ לוֹ שֵׂכָר לְהַבְדָּלָה, מִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר לְהַבְדִּיל עַל הַיַּיִן וּקְדוּשׁ בַּלַּיְלָה לֹא יַעֲשֶׂה כָּלָל, אוֹ קָאֵי רַק אַתְּחִלַּת דִּבְרֵי דְּמִירֵי בְּשֶׁאֵין לוֹ שֵׂכָר וְיֵשׁ לוֹ רַק כּוֹס אֶחָד שֶׁל יַיִן, דִּבְבֵית־הַכְּנֶסֶת כָּלֵי עַלְמָא מוֹדוּ דְּיַיְחֵף לְהַבְדָּלָה, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ שֵׂכָר יַבְדִּיל עַל הַשֵּׂכָר וְיִקַּדֵּשׁ עַל הַיַּיִן, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (נח) מִגַּוַּ־אַבְרָהָם:

(נט) שָׁם: (ס) כַּתַּצִּית־הַשֶּׁקֶל בְּשֵׁם בֵּית־יוֹסֵף בְּסִימָן רע״ב. וְכֵן פָּסַק בְּדַרְכֵי־תַּחִיִּים: (סמ) אֲלִיָּה רַבָּה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com